

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 12.2.2007
Sayı : 1951

29936 - 67508

2 / 951

12 Şubat 2007

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA;

3069 sayılı "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun" ile 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun" 5'inci, 9'uncu ve 3'üncü maddelerinde değişiklikler yapılması, "TBMM dışı faaliyet gelirlerinin beyanı" ve bu konularda uygulamanın izlenmesi ile görevli "TBMM Siyasi Etik Kurulu" kurulmasına ilişkin, "TBMM Siyasi Etik Yasası" adında Yasa Teklifimizi gereği için ekte arz ederiz. Saygılarımızla.

Mehmet Kocakazık
Samsun M.

Sükrü Arz
Trabzon M.

Hüseyin Bayındır
Kırşehir M.

Algan HACALOĞLU
İstanbul Milletvekili

Muharrem Kılıç
Malatya M.

HARUN AKIN
Zonguldak M.

Hüseyin Ekmekçi
ANTALYA M.

Rasim ÇAKIR
Edirne M.

Engin ALTAY
Sıno M.

Abdurrezzak ERTEK
İzmir M.

Ali EKŞAL
Mersin M.

Erdal KARADEMİR
İzmir M.

Ali EKŞAL
Mersin M.

Yılmaz KAYA
İzmir M.

Erol ÇINAR
Hakkari M.

Erol ÇINAR
Hakkari M.

Osman ÖRSEN
Antalya M.

Erol ÇINAR
Hakkari M.

Erol ÇINAR
Hakkari M.

Erol TINASTEPE
Erzurum M.

3069 sayılı "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun" ile 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun" 5'inci, 9'uncu ve 3'üncü maddelerinde değişiklikler yapılması, "TBMM dışı faaliyet gelirlerinin beyanı" ve bu konularda uygulamanın izlenmesi ile görevli "TBMM Siyasi Etik Kurulu" kurulmasına ilişkin, "TBMM Siyasi Etik Yasası" adında Yasa Teklifi

GENEL GEREKÇE

Ülkemizin çok yönlü sorunlarla kuşatıldığı, enflasyonun, işsizliğin ve eşitsizliklerin insanlarımızı bunalttığı, yolsuzlukların yaygınlaştığı, sosyal hukuk devletinin her geçen gün yeni yaralar aldığı, kuralsızlığın kurala, hukuksuzluğun geleneğe dönüşmekte olduğu bir ortamda, **temiz siyaset-dürüst yönetim-açık toplum** olgusu, toplumumuzun ortak özlemi haline gelmiştir.

TBMM'de mevcut milletvekillerinin yaklaşık üçte biri hakkında, iki yüz elliyi aşkın sayıda "dokunulmazlıklarının kaldırılmasına yönelik tezkereler" olmasına rağmen, hiçbirinin TBMM Genel Kurulu'nda sonuçlandırılmamış ve **milletvekili dokunulmazlığının adi suçlara kalkan olmamasını sağlayacak** çerçevede sınırlandırılmamış olması, parlamenter sistemimizin en önemli sorunlarından biri olarak önümüzde durmaktadır.

Bu ortam, TBMM'nin ve onu oluşturan milletvekillerinin etkinliği, güvenilirliği ve toplum önünde saygınlığını olumsuz etkilemektedir. Bu durumun aşılabileceğinin ancak **parlamenter sistem, çoğulcu demokrasi ve temiz siyaset** temelinde olabileceği hususunda toplumumuzun inanç ve desteğinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Demokrasimiz açısından böylesine yaşamsal bir süreçte, temel sorumluluk **siyasi partilere ve milletvekillerine** düşmektedir. Batı demokrasilerinde uygulanmakta olan **siyaset etiği** anlayışı ve kurallarının ülkemizde de, ülkemizin koşullarına uygun çerçevede geçerli olmasını sağlayacak yasal düzenlemeleri gerçekleştirerek **temiz siyasetin** kökleşmesi sağlamalıdır.

TBMM, ülkenin yasama organı olmaktan öte, bir ayrıcalıklı kişiler kulübü olmaktan kurtarılmalıdır. Milletvekilleri ve bakanlar; içine girecekleri mali, maddi ve ekonomik ilişkilerinde topluma örnek olmalı; hiçbir şekilde kamu ve toplum çıkarları ile çıkar çatışmasına girmemeli, erdemli ve ilkeli tavırları ile toplumun tam güvenini kazanarak, parlamenter sistemimize duyulan güvenin artmasına, demokrasimizin daha da güçlenmesine katkı sağlamalıdır.

Ülkemizin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde, ülkemiz tarafından gerçekleştirilmesi öngörülen siyasi reform çalışmaları arasında, **Milletvekili Dokunulmazlığının sınırlandırılması** yanında **Parlamento Siyasi Etik kurallarının** AB ülkeleri uygulamaları düzeyinde hayata geçirilmesi de büyük önem taşımakta, bu husus Katılım Ortaklığı Belgesi'nde de yer almaktadır.

Ülkemizde milletvekilleri ve bakanlarla, onların bakmakla yükümlü oldukları kişilerin, kendileri ile ilgili "mali, maddi ve ekonomik" ilişkileri ve davranışlarını yönlendiren yazılı kuralların kapsamı ve içeriği, gelişmiş ülke parlamentolarının "yazılı veya toplumlarının genel değerlerini yansıtan yazısız" kurallarına göre, oldukça yetersiz düzeydedir.

Halen yürürlükte olan 3069 sayılı "**Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun**" ile 3628 sayılı "**Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu**" ve diğer bazı yasalarda "**milletvekilleri ve Bakanlar Kurulu üyeleri**" ile ilgili olarak yer alan belirli hükümler ülkemizin bu alandaki kurallarının yasal çerçevesini oluşturmaktadır.

Ancak bu yasal çerçeve, ülkemizin **temiz siyaset** özlem ve ihtiyacının, siyaset dünyamızın ihtiyaç duyduğu çağdaş **siyasi etik, ölçü ve kriterlerinin** karşılanması açısından yetersiz kalmaktadır.

Örneğin, 3069 sayılı yasada yer alan düzenlemenin, özellikle, milletvekilleri ve bakanların özel kurum ve kuruluşlarla iş ilişkisini kapsamamakta oluşu ve bu alanda bir denetimi öngörmeyişi, kamu kesimi ile çıkar çatışması sorununun sık sık gündeme gelmesine neden olmaktadır.

Keza, 3628 sayılı yasa ile öngörülen **mal bildirimlerinde**, bildirim kapsam alanının darlığı ve bu konuda saydamlığın öngörülmemiş olması, uygulamayı etkisiz kılmaktadır.

Oysa çağdaş demokrasilerde **parlamento siyasi etiği** konusunda,

- Kamu ve toplum çıkarları ile çıkar çatışmasına girilmemesi,
  - Meclis görevi dışında görev kabul etme ve çalışma konusunda sınırlamalar,
  - Milletvekilliği dışında yapılan işlerin ve sağlanan kazançların yıllık olarak beyan edilmesi, bu beyanların kamuoyuna açıklanması,
  - Milletvekilliği maaşı dışında sağlanabilecek ek kazançta getirilen tavan değerler,
  - Verilen mal bildirimlerinin kamuoyuna açıklanması,
  - Milletvekillerinin kabul edebileceği hediyeler için kısıtlamalar getirilmesi,
- gibi düzenlemeler öngörülmekte, bu düzenlemelerin etkin işleyişi ve denetimi için parlamento içi kurumsal mekanizmalar işletilmektedir.

Bu konularda ki yasal eksikliğin giderilmesi, milletvekilleri ve bakanların **mali, maddi ve ekonomik ilişkilerinde** kamu yararının gözetilmesi, kamu ve toplum ile çıkar çatışmasına girilmemesini özendirecek **siyasi etik kurallarının** gelişmiş demokratik ülke standartları düzeyine hızla çıkartılması artık ertelenemez bir zorunluluk haline gelmiştir.

Buna ilaveten, **siyasi etik kuralları** düzenlemesinin uygulanmasında etkinliği artırmak amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kurulacak ve yasama dönemi süresince görev yapacak, bağımsızlığın ve tarafsızlığın esas olduğu **TBMM Siyasi Etik Kurulu** oluşturulması öngörülmüştür.

"Siyasi Etik Kurulu";

- 3069 sayılı "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler Hakkında" Kanunda, bu yasa ile yapılmakta olan **değişikliklere uyulması**,
- 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunun 5'inci, 9'uncu ve 3'üncü maddelerinde bu yasayla yapılmakta değişikliklerden milletvekilleri ve bakanları ilgilendiren hususlara uyulması",
- Milletvekilleri ve bakanların "TBMM Dışı Faaliyetlerinden Kaynaklanan Gelirlerinin Beyanı",

konuları ile sınırlı olmak üzere, "bakan ve milletvekillerinin bu alanlardaki davranış ve uygulamalarını izleme, inceleme ve değerlendirme" çalışmaları ile, yasama ve yürütme organının işlemlerinde şeffaflığa katkıda bulunurken, aynı zamanda, milletvekilleri ve bakanları olumsuz, yanlış ve haksız ithamlardan korumak suretiyle yasama işlevinin daha etkin ve saygın koşullar altında yerine getirilmesine de yardımcı olacaktır.

BİRİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ: (Amaç ve Kapsam)

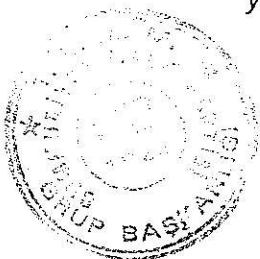
"TBMM Siyasi Etik Yasası" adlı bu kanun ile; milletvekilleri ve bakanlar kurulu üyeleri ile onların bakmakla yükümlü oldukları kişilerin, kendileri ile ilgili mali, maddi ve ekonomik ilişkilerini düzenlemek amacıyla yürürlükte olan kural ve kısıtlamaların, çağdaş demokrasilerde geçerli olan ve **temiz siyasetin** temelini oluşturan kurallar düzeyine çıkartılması, saydamlık ortamına kavuşturulması, bu doğrultuda mevcut yasalarda gerekli düzenlemeler yapılarak, gerekli yeni düzenlemelere gidilmesi ve bu hususlarla bağlantılı ve sadece onlarla sınırlı olarak, milletvekilleri ve bakanlarla ilgili gerekli izleme, değerlendirme ve raporlamayı yapmakla görevli TBMM Siyasi Etik Kurulu'nun kurulması, amaçlanmaktadır.

İKİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği veya Bakanlar Kurulu Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler)

Milletvekilliği ile bağdaşmayan işler ile ilgili olarak çağdaş demokrasilerde yürürlükte olan düzenlemelerde, amaç benzeri olmakla beraber, başlıca iki farklı temel yaklaşımın izlendiği görülmektedir;

- Bazı ülkeler düzenlemeyi **kesin kriter** ve **kurallara** bağlayarak, kısıtlayıcı **yasal sınırlamalar** koymakta ve uygulamayı etkin olarak **denetlemektedir**. Örneğin; bu tür düzenlemenin en çarpıcı örneklerinden birini oluşturan **Amerika Birleşik Devletlerinde**;
  - ✓ Kongre üyelerinin mesleklerini icra etmeleri yasaklanmış,
  - ✓ Kongre üyelerinin özel sektör şirketleri veya kuruluşlarında idarecilik veya yönetim kurulu üyeliği görevlerini para karşılığı yapmalarını yasaklamış;

✓ Kongre üyelerinin kongre dışı faaliyet sonucu elde edebilecekleri aylık toplam gelirleri, Kamu Yönetici Bareminin 2. derece maaş karşılığıının yüzde onbeşi ile kısıtlanmıştır...

- Bazı ülkeler ise, düzenlemede yazılı kurallar yerine toplumun **yazılı olmayan etik geleneklerini** temel alan, kısıtlamalar yerine uygulama hakkında kamuoyunu **bilgilendirerek**, uygulamada **şeffaflık** sağlayarak caydırıcı dolaylı denetimi temel alan bir yaklaşımı izlemektedir. *Örneğin; bu tür düzenlemenin en çarpıcı örneklerinden birini oluşturan İngiltere ve Almanya'da parlamento dışı tüm faaliyet ve gelirlere saydam bildirim zorunluluğu getirerek, dolaylı denetim mekanizmaları oluşturmuşlardır.*
- Diğer birçok ülke ise, bu iki temel yaklaşımın karışımından oluşan düzenlemeleri uygulamaktadır. *Örneğin;*
  - ✓ Hindistan'da, milletvekillerinin parlamento dışında kazanç elde etmeleri, yönetim kurullarında görev yapmaları tümüyle yasaktır.
  - ✓ İsveç'te, parlamento dışında bir ayı aşkın çalışmaları halinde, o süreye ilişkin milletvekili maaşları kesilmektedir.
  - ✓ İsrail'de, parlamento dışı gelirleri milletvekili maaşının %50'si ile sınırlanmıştır.
  - ✓ Yunanistan'da ise, milletvekilleri, yönetim kurulu üyeliği, genel yöneticilik veya bunlara vekillik görevlerini üstlenememektedirler

Bu yasa teklifi, ülkemiz koşullarına uygun olacağı düşünülen ve ilk iki yaklaşımın karışımından oluşan karma bir model çerçevesinde öngörülmüş düzenlemeleri kapsamaktadır.

ÜÇÜNCÜ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Milletvekilleri ve Bakanların TBMM Dışı Faaliyetlerinden Kaynaklanan Gelirlerin Beyanı)

Amerika, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Almanya, İngiltere, Japonya, Kore, Hollanda, Polonya'da olduğu gibi, milletvekillerinin ve Bakanlar Kurulu üyelerinin, parlamento dışı gelir getiren faaliyetlerinin ve bu faaliyetler sonucu elde edilen gelirlerin periyodik olarak beyanını ve bu beyanların kamuoyuna açıklanabilmesi öngörülmektedir.

DÖRDÜNCÜ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Mal Bildirimlerinin Konusu ve Kapsamı)

Bu madde ile, 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun" 5'inci maddesi kapsamında olan kamu görevlilerinin (milletvekilleri ve bakanlar dahil) vermekle yükümlü oldukları mal bildirimlerinin kapsamı, her bir mal cinsi için mevcut yasada olduğu gibi bir aylık maaşından daha yüksek değerde olmaları kaydıyla, servetin tüm alanlarını kapsayacak şekilde genişletilmesi hedef alınmıştır.

BEŞİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ:

(Milletvekili ve Bakanların Mal Bildirimlerinin Açıklanabilmesi)

Milletvekilleri ile bakanların 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun" 5'inci maddesi çerçevesinde vermekle yükümlü

oldukları Mal Bildirimlerinin saydamlık ilkesi esas alınarak, kamu oyuna açıklanabilmesi öngörülmüştür.

ALTINCI MADDENİN GEREKÇESİ: **(Hediye Kısıtlaması)**

Amerika'da Kongre üyelerinin kabul edebilecekleri maddi veya hizmet türünden yıllık hediyelerin toplam değeri en çok 250 dolar ile sınırlanmıştır. Hindistan'da ise hediye kabulü tümüyle yasaktır.

Ülkemizde ise bu konuda 3628 nolu Kanunun 9'uncu maddesi ile düzenleme getirilmiş olup, bu yasa ile bu konudaki kısıtlamanın uygulama alanı **yerli veya yabancı herhangi bir özel veya tüzelkişi veya kuruluştan, aldıkları tarihteki değeri bir aylık net asgari ücreti aşan hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı** da kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Benzeri şekilde, batılı ülkelerde genellikle uygulandığı gibi, üçüncü dereceden kan ve sıhrî hısımları olan özel kişiler ile bunların sahip oldukları tüzelkişi ve kuruluşlar dışındaki özel kişi veya tüzel kişi ve kuruluşlardan, alındığı tarihteki değeri bir aylık net asgari ücreti aşan her türlü ulaştırma, tatil, konaklama, yemek veya seyahat olanağının bedelsiz veya hibe şeklinde sağlanması yasaklanarak, kamu ve toplum ile çıkar çatışması yaratabilecek olumsuzlukların önlenmesi hedef alınmıştır.

Keza, bu madde ile, milletvekillerinin parti değiştirmelerinin, sağlanacak maddi çıkarlar "haksız mal edinme" kapsamına alınarak, caydırılması öngörülmüştür.

YEDİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ: **(TBMM Siyasi Etik Kurulunun Kurulması)**

Anayasa'nın 95'inci maddesinin ikinci fıkrası "*İçtüzük hükümleri siyasi parti gruplarının Meclis'in bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenlenir*" hükmünü içermektedir. Aynı şekilde TBMM İçtüzüğü'nün parti gruplarının Başkanlık Divanı'nda temsilini düzenleyen 11'inci maddesinin birinci fıkrasında "*TBMM Başkanı, siyasi parti gruplarının parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarını ve bu oranlara göre her siyasi parti grubuna düşen Başkanlık Divanı'ndaki görev yeri sayısını tespit eder ve Danışma Kuruluna bildirir.*" hükmü yer almaktadır.

Teklifte getirilen düzenlemenin bu hükümlere aykırılık teşkil edebileceği düşünülse de, TBMM Siyasi Etik Kurulunun görev alanını oluşturan "**siyasi etik**" kavramı, **yasama faaliyeti kapsamı dışında kalan, hiç bir yasa yapımı yetkisi olmayan ve tarafsızlığın, eşit temsilin esas alınması gereken** bir alandır. Komisyonun çalışmalarının amacına ulaşması bu şekilde bir oluşumu zorunlu kılmaktadır.

Yukarıda zikredilen Anayasa ve İçtüzük hükümlerinin özü, Meclis'in yasama, denetleme ve dış ilişkilerle ilgili faaliyetleri kapsar ve bu faaliyetlere katılımındaki kuvvet oranlarını esas alır. Oysa, TBMM Siyasi Etik Kurulunun faaliyetlerinin siyasallık dışında tutulması esas alınmıştır. Bu komisyonlar uygulamanın yapıldığı bütün ülkelerde de benzeri anlayış içinde oluşturulmuşlardır. Hatta bazı ülkelerde bu kurullara, seçilmemiş kişilerden de üye alınmıştır.

SEKİZİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ:
(TBMM Siyasi Etik Kurulu'nun Yetkileri)

TBMM Siyasi Etik Kurulu'nun görevlerini etkin ve gereği gibi yerine getirebilmesi için araştırma ve denetim çalışmaları için gerekli ek bilgileri ilgili tüm kişi ve kurumlardan serbestçe alabilmeleri hedef alınmıştır.

DOKUZUNCU MADDENİN GEREKÇESİ:
(Kurulun Çalışma Usul ve Esasları)

Bu madde Kurulun çalışma usul ve esaslarını düzenlemektedir. **TBMM Siyasi Etik Kurulu'nun** üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanacağı ve karar alacağı hükme bağlanmaktadır. Konunun önemi böylesine nitelikli bir çoğunluğun aranmasını gerekli kılmaktadır. Kurulun toplantıları gizlidir.

ONUNCU MADDENİN GEREKÇESİ:
(Uygulanacak İhtüzük)

Bu madde ile TBMM Siyasi Etik Kurulu'nun çalışmalarında, bu kanunda açıklık olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtüzüğü hükümlerinin uygulanacağı öngörülmektedir.

ONBİRİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ:
(Diğer Hususlar)

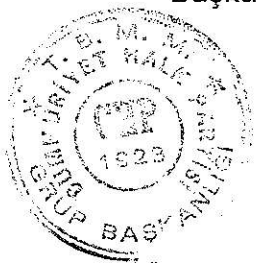
TBMM üyeleri ve bakanlarla ilgili olarak siyasi etik konusunda bu kanun teklifi ile önerilen düzenleme sonrasında halen yürürlükte olan kanunlarda ve bunların uygulanmasında boşluk doğmaması hedef alınmıştır.

ONİKİNCİ MADDENİN GEREKÇESİ:
(Yürürlük)

Bu madde ile Kanunun, yayınlandığı tarihten sonraki ilk Mali Yılın başlangıcında, yani 01 Ocak 2008'de yürürlüğe girmesi öngörülmüştür. Böylelikle, milletvekillerin ve bakanların, bu kanunun 4'üncü ve 6'ncı maddeleri kapsamı içindeki diğer kişilerin, bu kanuna uyum için kendilerine yeterli zaman sağlanması hedef alınmıştır.

ONÜÇÜNCÜ MADDENİN GEREKÇESİ:
(Yürütme)

Yürütme ile ilgili maddedir. Konu milletvekilleri ve Bakanlar Kurulu üyelerinin yasama görevleri dışındaki konumlarını kapsadığından, Bakanlar Kurulu dışında, TBMM Başkanlığı'nın da yürütmeden sorumlu olmasını gerektirmektedir.

3069 sayılı "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun" ile 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun" 5'inci, 9'uncu ve 3'üncü maddelerinde değişiklikler yapılması, "TBMM dışı faaliyet gelirlerinin beyanı" ve bu konularda uygulamanın izlenmesi ile görevli "TBMM Siyasi Etik Kurulu" kurulmasına ilişkin, "TBMM Siyasi Etik Yasası" adında Yasa Teklifi

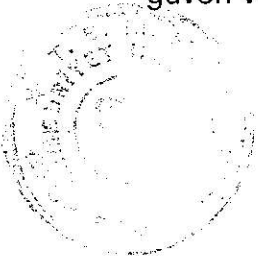
(Amaç ve Kapsam)

MADDE 1 :

"TBMM Siyasi Etik Yasası" adlı bu kanun ile, Türkiye Büyük Millet Meclisi ile Bakanlar Kurulu üyelerinin mali, maddi ve ekonomik ilişkilerinde topluma örnek olmaları, hiçbir şekilde kamu ve toplum ile çıkar çatışması ortamı yaratılmaması için;

- 3069 sayılı "TBMM Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanununda" yapılan değişikliklerle konunun daha kapsamlı olarak yeniden düzenlenmesi,
- 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun" 5'inci maddesi değiştirilerek, sözkonusu kanun kapsamına giren görevlilerin (milletvekilleri ve bakanlar dahil) kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait bulunan mal varlıklarına ilişkin Mal Bildirimlerinin kapsamının daha geniş çerçevede yeniden belirlenmesi,
- 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun" 9'uncu maddesi değiştirilerek, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ile Bakanlar Kurulu üyelerinin vermiş oldukları Mal Bildirimlerine şeffaflık sağlanması,
- 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun" 3'üncü maddesi değiştirilerek, hediye niteliğinde mal ve hizmet kabulünde getirilmiş olan kısıtlamaların kapsamının genişletilmesi,
- Milletvekilleri ve bakanların TBMM dışı faaliyetlerinden kaynaklanan gelirlerini beyan etmelerinin öngörülmesi,
- Yukarıdaki konularda, sadece milletvekilleri ve bakanlarla ilgili ve sınırlı olmak kaydıyla, uygulamaların, bu yasa kapsamında yer alan düzenlemelere uygun olarak yapıp, yapılmadığının izlenerek değerlendirilmesi ve raporlanması için "TBMM Siyasi Etik Kurulu" oluşturulması, düzenlenmektedir.

Böylece, ülkemizde temiz siyaset ortamının geliştirilmesi, sürece saydamlık getirilerek temiz siyasete etkinlik kazandırılması, milletvekili ve bakanlara duyulan güven ve parlamenter sistemin saygınlığının artırılması amaçlamaktadır.

**(Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği veya Bakanlar Kurulu Üyeliği
ile Bağdaşmayan İşler)**
MADDE 2 :

a.- Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri;

- Devlet ve diğer kamu tüzelkişilerinde ve bunlara bağlı kuruluşlarda, Devletin veya diğer kamu tüzelkişilerin doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak katıldığı teşebbüs ve ortaklıklarda,
- Özel gelir kaynakları ve özel imkanları kanunla sağlanmış kamu yararına çalışan derneklerin ve devletten yardım sağlayan ve vergi muafiyeti olan vakıfların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs ve ortaklıkların veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında,

görev almazlar, vekil olamazlar, herhangi bir taahhüt işini doğrudan veya dolaylı olarak kabul edemezler; temsilcilik ve hakemlik, ücret karşılığı iş takipçiliği, komisyonculuk veya müşavirlik yapamazlar.

b.- Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri;

Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarda, milletvekili olmaya engel oluşturan suçlarda, zimmet, ihtilas, irtikap, kaçakçılık, dolanlı iflas, kara para aklanması suçlarında, Sermaye Piyasası Kanunu ve Bankalar Kanunu ile yasaklanmış olan veya suç olarak belirlenen konularda, açılmış olan davalarda veya soruşturmalarda, Devlet, Sermaye Piyasası Kurulu, T.C. Merkez Bankası ile bankalar aleyhine vekil olamazlar.

c.- Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri;

- Yürütme organının teklif, inha, atama veya onanmasına bağlı resmi veya özel herhangi bir işle görevlendirilemezler.
- Yabancı bir devlet veya milletlerarası bir kuruluş tarafından verilen idari ve siyasi, ücretli herhangi bir işi veya görevi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kararı olmadıkça kabul edemezler,

Bir üyenin belli konuda ve altı ayı aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca verilecek geçici bir görevi kabul etmesi, Meclisin kararına bağlıdır.

d.- Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri;

- TBMM üyesi olmaktan kaynaklanan konum ve yetkilerini kendilerine maddi çıkar, menfaat veya yarar sağlamak amacıyla kullanamazlar,
- Mesleklerini icrada, ferdi işletmelerini idarede milletvekilliği kimliklerini kullanamazlar.

e.- Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri;

- Devletten herhangi bir türde teşvik, sübvansiyon veya maddi destek alan,
  - Kamuya ait veya Kamu iştiraki olan bankalardan milletvekili brüt maaşının yüz katından fazla miktarda kredi kullanmakta olan,
  - Kamu kurum ve kuruluşlarına, yerel yönetimlere, bunlara bağlı işletmelere mal veya hizmet sunan, bu kurum, kuruluş veya işletmelerle kazanç sağlamaya yönelik taahhüt veya müteahhitlik ilişkisine giren,
- firma, işletme veya şirketlerde yönetim kurulu üyeliği, genel yöneticilik, yöneticilik veya bu görevlere vekillik yapamazlar, ücret veya maddi çıkar karşılığı bu kurumlarda başka bir görev üstlenemezler.

f.- Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri, bankalar, finans ve sigorta kurumları, menkul değer aracı kuruluşları veya bunların iştiraki olan işletme, kurum ve kuruluşlarda ücretli veya ücretsiz herhangi bir görev üstlenemezler.

g.- Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri;

- Arazi alım satımı yapan veya toplu konut inşaatı işleri ile uğraşan firma veya şirketlerde veya hisselerinin yüzde elliden fazlası bu kuruluşların kontrolünde olan firmalarla kazanç ve gelir karşılığı iş ilişkisi kuramazlar, bu tür kuruluşlarda görev kabul edemezler,
- Kooperatiflerinde gelir veya menfaat karşılığı yöneticilik görevi üstlenemezler,
- Kamu kesimi ile hiçbir ölçü ve boyutta ihale ve taahhüt ilişkisine giremezler,
- Özelleştirme adı altında yapılan hiçbir kiralama ve satış işlemlerine taraf olamazlar.

h. - Başbakan ve bakanlar;

- Yukarıda belirtilen kısıtlamalar dışındaki gelir veya maddi kazanç amaçlı tüm işlerinin,
  - Menkul değer portföylerinin, bankalar ile finans kurumlarında sahip oldukları yatırım fonlarının,
  - Kira veya kazanç sağlayan gayri menkullerinin,
- yönetimlerini, görevleri süresince, kendilerinin birinci veya ikinci dereceden kan ve sıhrî yakını olmayan kayyuma devrederler.

(Milletvekilleri ve Bakanların TBMM Dışı Faaliyetlerinden Kaynaklanan Gelirlerin Beyanı)

Madde 3 :

a.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve Bakanlar Kurulu üyeleri; "milletvekili veya bakan olarak aldıkları maaş ve yolluk gelirleri ile emeklilik maaşı gelirlerinin, tarımsal üretimden kaynaklanan gelirlerinin, kira, faiz ve menkul değer gelirlerinin" dışında kalan, sağlamış oldukları tüm gelirlerini, yaptıkları işin cinsini ve görevlerini, firmalarının ve iş yaptıkları kuruluşların ticari kimlik ve ünvanlarını, yıllık olarak, takip eden yılın ilk üç ayı içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na yazılı olarak beyan etmekle yükümlüdürler.

b.- Bu bildirimler, TBMM Etik Kurulu tarafından, beyanların verilmesini takip eden en geç iki ay içinde değerlendirilir. TBMM Başkanlığı, Siyasi Etik Kurulu'nun uygun

a.- Yukarıdaki maddede sayılan kamu görevlileri (milletvekilleri ve bakanlar dahil);

- Milletlerarası protokol, mücamele veya nezaket kaideleri uyarınca veya diğer herhangi bir sebeple, yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzelkişiliklerinden, aldıkları tarihteki değeri on aylık net asgari ücreti aşan hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı,
- Yerli veya yabancı herhangi bir özel veya tüzelkişi veya kuruluştan, aldıkları tarihteki değeri bir aylık net asgari ücreti aşan hediye veya hibe niteliğindeki eşyayı,

doğrudan veya dolaylı olarak aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde kendi kurumlarına (Milletvekilleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri için TBMM Başkanlığına) teslim etmek zorundadırlar.

Ancak yabancı devlet adamları ve milletlerarası kuruluş temsilcileri tarafından verilen imzalı hatıra fotoğraflarının çerçeveleri bu madde hükümlerine tabi değildir.

Milletvekilleri ve bakanlara gönderilecek her türlü hediye ve numune TBMM Siyasi Etik Kurulu'nun izni olmadan dağıtılamaz. Ancak, kitap, kaset, CD gibi fikir ve sanat ürünleri bu hükmün ve bu maddenin kısıtlamalarının dışında.

Hediyelerin bedellerinin tesbiti çıkarılacak yönetmeliğe göre Maliye ve Gümrük Bakanlığınca yapılır.

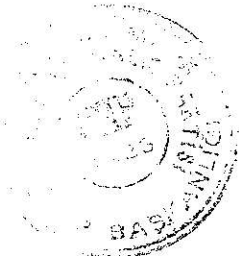
b.- Benzeri şekilde, yukarıdaki maddede sayılan kamu görevlileri (milletvekilleri ve bakanlar dahil), görevleri gereği olmayan veya bağlı oldukları kurum yetkililerinin (Milletvekilleri ve Bakanlar Kurulu üyeleri için TBMM Başkanlığı) bilgisi dışındaki koşullarda, üçüncü dereceden kan ve sıhri hısımları olan özel kişiler ile bunların sahip oldukları tüzelkişi ve kuruluşlar dışındaki özel kişi veya tüzel kişi ve kuruluşlardan, aldıkları tarihteki değeri bir aylık net asgari ücreti aşan her türlü ulaştırma, tatil, konaklama, yemek veya seyahat olanağını bedelsiz veya hibe şeklinde sağlayamazlar.

Yurt içindeki resmi kuruluşlar ile meslek odaları, mesleki kuruluşlar, sendikalar, üniversiteler, kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve kamu yararına dernekler bu hükmün dışındadır.

Yurt dışında uluslararası resmi kurum ve kuruluşlar ile platformlar ve Milli parlamentolar, üniversiteler, kar amacı gütmeyen kuruluşlarla benzeri kuruluşlar bu hükmün dışındadır.

Yukarıdaki maddede sayılan kamu görevlilerinin bu tür hizmetleri almaları halinde, bu Kanunun uygulamasında, kendilerine sağlanmış olan hizmetin değeri tutarında haksız mal edinme sayılır."

c.- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri bir siyasi partiden başka bir siyasi partiye geçişte menfaat sağlayamazlar. Maddi menfaat sağlayanlar hakkında, bu Kanunun uygulamasında, edinilmiş olan menfaat tutarında haksız mal edinme işlemi yapılır.

(TBMM Siyasi Etik Kurulunun Kurulması)

MADDE 7 :

a.- TBMM Siyasi Etik Kurulu; siyasi parti gruplarının belirleyeceği iki misli sayıda aday arasından TBMM Genel Kurulu'nun seçeceği,

- TBMM'nde grubu olan parti sayısının üç veya daha az olması halinde her partiden 4'er,
- TBMM'nde grubu olan parti sayısının dört veya daha fazla olması halinde her partiden 2'şer,

milletvekilinden oluşur. TBMM iç ve dış komisyonlarında üyelik, TBMM Siyasi Etik Kurulu üyesi olmanın engelini oluşturmaz.

b.- TBMM Komisyonlarında üyelik veya TBMM'nin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında 3620 sayılı Kanun kapsamında üstlenilen görevler TBMM Siyasi Etik Kurulu üyeliğinin engelini oluşturmaz.

c.- Üyeliği düşen veya kendiliğinden Kurul üyeliğinden ayrılan veya bağlı oldukları TBMM grupları grup olma niteliğini kaybetmiş olan TBMM Siyasi Etik Kurulu üyelerinin yerine en geç bir ay içinde yenileri seçilir.

d.- TBMM Siyasi Etik Komisyonu, her yasama dönemi başlangıcında TBMM Divanı'nın oluşumunu takip eden ilk bir ay içinde oluşturulur. Komisyonun görev süresi bir yasama dönemidir.

(TBMM Siyasi Etik Kurulu'nun Yetkileri)

MADDE 8 :

TBMM Siyasi Etik Kurulu, görevleri ile ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan bakanlardan bilgi istemek ve bilgi almak yetkisine sahiptir.

Kurul, gerekli gördüğünde konuyla ilgili uzmanların bilgisine başvurabilir, tüm bakanlıklar ve kamusal ve özel kuruluşlardan konu ile doğrudan ilgili bilgi ve belgeler isteyebilir.

(TBMM Siyasi Etik Kurulu'nun Çalışma Usul ve Esasları)

MADDE 9 :

a.- Kurul, çalışmalarını TBMM Başkan Vekillerinden birinin başkanlığında sürdürür. Başkan Vekilleri 6'şar aylık dönemlerle, dönüşümlü olarak bu görevi sürdürürler. TBMM Başkan Vekillerinin Kurul görev sıraları kura ile belirlenir.

Kurul, kendi içinden bir katip üye seçer. Katip üye iki yıllık bir dönem için seçilir ve raportörlük görevini üstlenir. Görev dönemini tamamlayan katip üye aynı göreve yeniden seçilebilir.

b.- Kurul, görev alanına giren konularda araştırma yapmak için, yeterli sayıda kamu kurum ve kuruluşları personeli ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları mensuplarını, 2919 sayılı Kanun'un 12'nci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre görevlendirebilir.

c.- Komisyon, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Komisyon toplantıları gizlidir. Çalışmalar hakkında, TBMM Başkanlığı'na sunulan raporlar ve kararlar dışında hiçbir açıklama yapılamaz. Kurul adına çalışan tüm personel gizlilik ilkeleri çerçevesinde görev yaparlar.

d.- Kurul gerektiğinde Ankara dışında da incelemelerde bulunabilir. Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve dışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyonun kararı ve TBMM Başkanı'nın onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden karşılanır.

e.- Kurul, görevleri ile ilgili olarak hazırladığı üçer aylık periodik raporları, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunar. Başkanlık raporlar hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni bilgilendirir.

f.- Kurul, bu Kanun'da yer alan hükümlere veya kısıtlamalara aykırı hareket edildiğini tesbit etmesi halinde bunu bir raporla, en geç bir ay içinde Genel Kurula sunulmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na bildirir ve aykırı hareket eden Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri hakkında Anayasa, kanun ve İçtüzük hükümleri uyarınca işlem yapılır.

(Uygulanacak İçtüzük)

MADDE 10 :

TBMM Siyasi Etik Kurulu'nun çalışmalarında, bu kanunda açıklık olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Kurul için de geçerlidir.

(Diğer Hususlar)

MADDE 11 :

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin yapamayacakları işlere ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ve 3069 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği İle Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanunu ile diğer yasalarda bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

(Yürürlük)

MADDE 12 :

Bu Kanun 1 Ocak 2008 tarihinde yürürlüğe girer.

(Yürütme)

MADDE 13 :

Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

